

ПБ 10
Ч 744

1. и 2.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
Ви. Бр. 4820

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

С К О Р О Т Е Ч Н А .

(Со ѡгледом)

П Е Ш Т А .

ЮДЕ ВУЈИЋА из Сенте
УНИВЕРЗИТЕТСКОЕ БИБЛИОТЕЦИ
У БЕОГРАДУ

Неделя 2. и Четвртакъ 6. Јануаріа. 1844.

Год. III.

РОДОЛЮБИВЫМЪ
СРБИМА И СРБКИНЯМА

на

Нову Годину. 1844.

У вѣчности море синѣ!
Садъ година тоне стара; —
У Повою Златном' носи
Лѣто младо рујна Зора!

Ой ты Зоро! мила Зоро!
Сійни! — сійни! Роду моме;
Еръ ты Слогу носишъ Златну
И любави благо семе! — —

У ком' србско срдце біе,
Диж' се горе! — Сво нам' се
Народности баракъ віе,
А братъ съ братомъ познаде се!

А вы лепе Србске кћери,
Коима изъ ока Зора плави,
Све у коло! — И Юнаке
Србской пѣсомъ диж'те Слави!

Придружите ваше пѣсме,
Да нась давна желя мійне:
Пакъ сви сложно попѣваймо
Нек' се оре све долине:

„Съ Богомъ остав! ноћи тавиа
Време ти е проћи веће.“ —

„Здраво дошла Звезда мила
Србске Славе, Дјике, Среће!!

У Пешти на Нову Годину 1844.

Милошъ.

ПОСМОТРЕНИЯ НА НОВО ЛѢТО
1844.

И опеть паде једна капља у море вѣчности! И опеть пружера једну годину Бао Конштракторъ времена! Па и шта је то једна година у безконечномъ окружју времена? Бѣжње одъ вѣтра и водне котрље се точакъ времена, којегъ облетѣ мы годиномъ называемо; једва рођена, одтура ју већь друга. Свака година, свакій данъ и минутъ носи на себи печать земногъ живота. Доћи и проћи је јребије смртни. Сваке године стои човекъ на међи старе и нове године; благо ономе, тко јошти стои. Благо ономе, који безъ спомена крозъ овай животъ непроће; и који бѣжне трагове времена съ дѣлма бележи. Любкій намъ Пѣвацъ Салісъ вели:

Handelt! durch Handlungen zeigt sich der Weise
Ruhm und Unsterblichkeit sind ihr Geleit
Zeichnet mit Thaten die schwindenden Gleise
Unserer flüchtig entrollenden Zeit.

И опеть овай педањ времена; како намъ неупотребљије пролазы онъ! Какве промѣне за тако кратко време! Колико бѣде и неволја за цѣлі светъ! Колико срдца упциви гвоздена рука смрти на свету; колико людји посладе вѣћије неумитнији српъ у оностранне предѣле, који јошти юче у нашемъ кругу боравише; а данасъ ји већи нема!

Библиотека
ЮДЕ ВУЈИЋА
у Сенти

Неутѣшии бывао бы намъ нынѣ губитакъ, кадъ небы законе природе, кадъ небы знали, да ѡемо се улешемъ свету видити, гдї ослобођена душа погледомъ се Вѣчногъ услажава. Нежалимо дакле усопше: они живу вѣчно. Блажени покой есть нынѣ жребie, когъ су у овомъ варльивомъ свету всуе тражили. А зашто? Зато што злобне страсти паметъ надвладаше. Право дакле вели К. Ю. Веберъ (*Democritos, oder hinterlaffene Papiere eines lachend n Philosophen. Stuttgart 1837. VI. Band S. 44*): *Der Mensch ist kein vernünftiges, sondern eigentlich ein leidenschaftliches Thier, das hoffentlich einst zur Vernunft gelangen wird.* Право вели онъ:

Die Menschen sind, was Menschen immer waren
Gemisch von Schwachheit und von Kraft
Oft spricht Vernunft, weit öfter Leidenschaft —
So sind sie seit sechs tausend Jahren!

Но при свымъ тымъ слабостима можемо мы опеть, ако озбыльно пріонемо, ако мысленость памети подвргнемо, ако препоне сазнамо и мудро уклонимо къ цѣльи совершенства ступати. Бацымо дакле данась єданъ взоръ на нашъ досадашни животъ; шта смо у томъ смотреню учинили? Шта за себе? за свой родъ? за цело човечество, по оной науки Філософie, за тѣло, духъ, и споляшно состояніе? Ели свуда постављна паметъ у своя права, или стенѣ юшть у оковыма? Влада ли свудъ разумна слобода и наравственна доброта? Изпунявамо ли мы ону божественну заповѣсть: Любите ближнѣгъ како себе самогъ; „више ли самъ дѣломъ, не же ли рѣчи“ съ Мушицкимъ питаюћи? А ние л' любовь безъ дѣла мртва? И ни су л' то све погодбе, подъ коима се єдино къ совершенству приближити можемо? Јошть єданъ путь! Бацымо взоръ на прошлость; шесть хиляда година, колико знамо, да є овай светъ: па какво трудно основленіе човечства и нѣговогъ изображенія! Колико бы могло оно успѣти, да небише изъ међу многији прочији препона, порока? — Радуймо се дакле божественомъ миру, и нѣговимъ плодовима, кои у виду найвыспреніи изображенија човеческій духъ красе и ясну сведочбу дао о способности безграничногъ нѣговогъ совершенства. Но јесу ли сва браћа на свету

участници досадашнѣгъ совершенства, да, притажѣваю л' само човеческа права слободе и владана надъ скотым, или су подобно овымъ робовы оне немилосрдне чете, коя намъ човечество срамоти? Црњакъ и Паріј, Папуа и Цыганинъ; какво бѣдно состояніе! У дно вѣчности съ тобомъ, ты стара година, коя намъ тако црне образе предложашъ: у дно съ тобомъ! Буди ми весело поздрављна, ты Нова Година! Ружично смеши се твой образъ, као излазећи руменъ предвозвѣштаваюћегъ сунца. О кадъ бы намъ до конца године, пріятно се смешio; кадъ бы намъ лепше будућности образе донашао! Надаймо се! Радостно соединимо све наше сыле къ постиженю выспрене совершенства цѣлѣ. Сви будимо једно срдиће пуно любве! Кликнимо са Шиллеромъ побѣду пѣсму човечности:

Seyd umfhlungen Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt.

Радуймо се садашњости; заборавимо бодљике прошлости. Тражимо лѣкове противъ новы зала, кое намъ судба опредѣли. Сматраймо дѣла Вѣчногъ, и свето чувство почитанія некъ прожари наше душе. Благодаримо Вышинѣмъ за наше бытіе. Дижимо се изъ блата мыслености къ чистоји высини. Отресимо пороке са старомъ годиномъ са себе, и тако почнимо съ веселимъ и чистымъ духомъ наше шествие крозъ Нову Годину напредъ.

А. Андрић.

С Л О В О.

Кое је на Св. Стефана у Клирікано — Богословскомъ Заведеню, у присутствио Ныове Екцеллевије Гдина Архиепископа и Митрополита Јосифа Рајчића и многочисленогъ Собранија, изъ благодарности спрама основателя Благодјяніја, блаженопочињнега Ајпка и Митроп. Стеф. Стратимировића говорио Петар Никовић. 1843.

ВАШЕ ВЫСОКОГРЕВОСХОДИТЕЛСТВО!

Высокопочитаема Господо!

Срећно ово обстоятелство, кое наась је данасъ тако сјајногъ Собранија удостоило,

свето ово Заведеніе, и торжествено данашнѣгъ дана празнованѣ живо намъ предъ очи ставля свету наши праотаца любовь, којомъ су они къ роду своме и цркви, цару и отечству пламтили, представли намъ оно божествено одушевленіе, коимъ су они къ свакомъ добру, къ свакой добротѣльи вођени были: улива намъ у срдца духъ народолюбія, духъ самосталности, духъ свободе; показуе намъ начинъ, како се бессмртно задобия име, како се драгоцѣнны споменъ подиже, — споменъ, кои ни је кадра дужина времена ни зубъ непогоде срушити; данашня намъ обстолтелства у свой цѣни својој и важности на паметъ доводе славне задушбине и лепе обичае наши праотаца, кое су намъ они, као драгоцѣно наслѣдие, оставили, съ томъ благородномъ и подражанія достойномъ жельомъ и намѣромъ, да насть оне опоминю на цѣну славныни намана угледъ стављены примѣра, а ове да као наймиліј аманетъ чувамо и као светиню сматрамо; — Ако сва ова у призрѣніе узмемо, и узроке са винимъ слѣствама не само промотримо, но по важности стварій и пристойно јї узчувствуемо и узцѣнимо: то ћемо, светомъ истиномъ убѣђени, признати и казати, да горе наведена мораю се као таково условіе сматрати, безъ коега садашнѣ стварій станѣ и положеніе никоимъ начиномъ не бы могуће было. А кадъ је то тако, то има ли срдцемъ и душомъ здрава Србљина, кои не бы све оно употребљавао, и све оно подпомагао, што стварма овако срећно и силе човеческе оживљаваоће положеніе дае? Има ли гдигодъ на свѣту здраво око, кое бы радиј таму, нег' срѣтлость, радиј несрећу, нег' срећу човечества гледало?! Само нась искусство о противномъ учи, увѣривајући нась, да се она цѣна морална, која је наше праотце на добра дѣла побуђивала, и у новіја времена не само не побіј, него све већма и већма познавати, почитовати и уважавати починѣ. За истину овы речіј ёмче многе оне жертве, кое су драгоцѣнны благомъ, сирѣћъ животомъ човеческимъ плаћане и на олтаръ обште среће приносиене. Никакве награде, никакве похвале не тражише наши

праотци за оваке жертве; они бы онда найвећма награђени, онда найвећма утѣшени были, кадъ бы имъ труди ныови плоде „сторицею“ приносили. Но поредъ ныини тако ређи домаћи добротѣльи, поредъ многи ондашињемъ човечеству учинїни добара ни су они ни на потомство свое заборавляли; нити имъ је непознато было, да оно, што физическимъ чувствама подлежи, већиј утокъ на човечество има, слѣдователно брже и лакше къ своме опредѣлjeniu ступа; и ово јї је побуђивало, да славне, общтеспасителне задушбине чине, коима су себи вѣчнити споменъ подигли, а потомству неоцѣниму користь и асну причинили. —

Између овы велигодушни установитељ народне среће и благостояња читамо мы у благодарнимъ нашимъ срдцама и име оногъ Мужа.*.) кога паметь данасъ прослављамо, Мужа, кои је првый установитељ благодѣтногъ оногъ заведеніја, у комъ толика разумомъ и срдцемъ одабрана Србчадъ препитавајући се златной својој мети срећно спѣши. Ни су кадре мое маловажне речи изразити ону благодарность, коя ми свагда, а особито данасъ, и душу и срдце преиспуњава, нити су вредна моя уста достойну хвалу ономъ дати, коме цѣло сјино Собраніе и торжествено нѣговогъ имена празнованѣ данасъ явно благодари. Нѣговай блаженой сѣни довольна је награда, што зна, да су сви плодови нѣни труда у рукама такогъ Мужа, кои светымъ истине чувствомъ убѣђенъ своју срећу у Народа свога срећи тражи!

Овимъ чувствама вођенъ, на ТЕБЕ, Высокопревосходитељнѣјшиj, Высокопреосвященѣјшиj и Высокодостойнѣјшиj Господи не управљамъ я и сердце и душу мою; на ТЕБЕ, достойный наслѣдниче великогъ духа Стратимировића; на ТЕБЕ, кои благодѣтно Нѣгово заведеніе, новимъ изворима подпомажући, срдцемъ и душомъ обимашь; кои све оно, што бы се къ милой нашей народности клонило, не толико речма, колико са-

*.) Стратимировића.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
С
К
А
Б
И
Л
И
О
Т
Е
К
А

мымъ дѣломъ чувашъ, брашишъ, подпома-
жешъ! Истину овы мои речій потврђуе свѣт-
лый дань Рождества Христова, потврђуе сва
надежда**) лепше будућности, говори намъ
пресвѣтлый данъ данашний, у кои смо се
те чести удостоили, да ТЕБЕ, ярко наше
сунце, у маловажномъ напемъ кругу срећни
гледамо. — Поредъ толики свѣдоћбїй наро-
долюбїя, коимъ Ваше В. Превосходителство
одушевлѣно народъ свой къ златной мети
срећно руководи, излишно бы было овде
Ваше общтеспасителне намѣре напоминати,
излишно она добротворства числити, коя
вы по смыслу Спасителївы речій; „Што є¹
дала десница, да не зна шуица“
многимъ у бѣди и неволи живећима мило-
стиво чините; излишно бы было говорити о
жаркой ревности, којомъ нејако наше књи-
жество подпомажете и негуете; — Зато ћу
само ово начало. Блаженъ є онай на-
родный Управитель, кои у срећи
свога Народа свою полаже; блаженъ,
еръ онъ га држи свезомъ многој
чомъ, него што є стра, а то є све-
за любови, — само ћу велимъ ово на
основима научистиегъ човеколюбїя утврђено
начало споменути, кое намъ неоцѣнимый
Вашегъ В. Превосходителства животъ одуше-
влява, и кое га слѣдства цѣлый нашъ народъ
надеждомъ златне будућности питаю.

А да бы сви овымъ златнымъ началомъ
заданути были, да бы сви духомъ народолю-
бїя дысали, и срећу нашу у народа нашегъ
срећи тражили и налазили: то намъ ништа
друго не остаете, него да сакрушеногъ на-
шегъ духа и смиреногъ срдца молитве вы-
шињимъ Творцу шилѣмо, да намъ неоцѣни-
мый Вашегъ В. Превосход. животъ посто-
яннымъ здрављемъ укрѣпи, и ТЕБЕ, избра-
ный сосуде и желаный Мужу! на срећу и благостояње наше многолѣтна пожи-
ви, да бы зрѣњемъ Твога лица наслажујући
се онимъ чувствомъ свагда испунѣни были,
у којимъ намъ дана је и срдце и душа плива.

ПОЛЕЗНА СООБЩЕНИЯ.

—
единогъ Священника.
**Зло време или кишу можемо
отчекивати.**

Акш више Солнца видѣ се облаци быти.
Акш дымъ је дымника тешки се раздвая.
Акш намъ мѣхе силни досађю.
Акш свинѣ играюћи се ранѣ свою раз-
риваю.

Акш рогата марва подигне главе, и во-
здухъ нюшаюћи, носеве свое лижѣ.

Акш вода скорш, и безъ свакогъ жѣбора
узаври.

Акш сѣво древо набрекне и ужета ѕкра-
чаю.

Акш соль влажна бѣде, и проходи пре-
кш мѣре смерде.

Акш се каменѣ знои, и бѣве силни шти-
паю.

Акш се къ западѣ више малени черни
облака вечеромъ виде, или акш такови об-
лаци и преко данъ поредъ Солнца стое, и-
ли по заходѣ Солнца (акш се оно червенило)
покажу се на небѣ.

Акш после кратке кише ладанъ вѣтаръ
дигнесе.

Акш кишѣ земља је обичногъ скорје упіе.
Акш у тихо вече, звоненѣ или часова
ударанѣ, воде течай или лѣпњава, вика же-
вотина и проча такова, болѣ је обичногъ изъ-
далѣгъ чвsesе.

Акш квочка (созвѣздіе) тавиши изиће.

Акш Солнце каш ране видећисе да є
изышло. Акш се червениломъ свѣтли пакъ
загаситъ или червенимъ перстеномъ ѕкраж-
женш видисе.

Акш Солнце и при исходѣ, или при за-
ходѣ је обычногъ веће и каш дѣгљасто ви-
дисе.

Акш Пѣтель у не обычно време кѣкчи-
че; и кокошке гладећи своя перја, невесели
овамш онамш ходаю.

Акш живина у прахъ кѣпасе.

Акш ястреби и проче хищне птице у лѣпо-
реме у воздухъ якш вичѣ: а мирна опетъ же-

**) Младежъ.

вотина преки мѣрни кѣпасе. Ласте надъ водомъ и поредъ зидова уздѣжъ летаю.

Акш пре него што падне киша, особито после велике сѧше, видисе дѣга.

Акш после кратке кише дѣга сѧпротивъ свѣтлость чини, или у ныой ситне искре лѣтети видесе, или юй бое непрестанно тавніе постаю.

Акш глисте у множествѣ изић в изъ земљѣ.

Акш у дымнику гаръ самъ је себе лоска се и пада.

Акш овцы много скачу, лакомш пасу; дома идѣни многу траву загрызаю и нерадо се дома враћаю.

Акш се манѣ звѣзда је обичногъ види, а ове пакъ силни свѣтле се, или је тавни крѣгова обколесе, или акш многи бѣгаюћи звѣзда быва.

Акш рода пилиће свое покрыва у гнѣзду.

Акш голубови у води се кѣпаю, или касиши у вече долетаю дома.

Акш нема росе, или паднѧта роса скориши се ћесчиши.

Акш облаци на подобије стѣна и тороня подижуће на небу, или акш маньи облаци у величавајуће — или рѣновидни облакъ доће је востока и съ онима спојисе. — Или акш густоји черни облаци долазе съ ветромъ, и съ нимъ далъ лѣтч; — или акш сѧ облаци черни или воднобойни, или се червенима виде; — акш многи облака низко у воздућху высе, и отдоузгъ черными се виде; — или се зеленши бойни виде; — или акш у загаситој червеномъ виду, пакъ каš разгребени, југа се дижу. — Или у оловномъ виду са свију страна у једи се збываю. — Или предъ Солнцемъ тавни и мрачи развлачају.

Мекану зиму можемо имати.

Акш воћке где где у єсенъ юшти једи пять почнѹ цвѣтати.

Акш у єсенъ много има мышева.

Акш шишарке је воздвиженю ч: креста (14. Септем:) разсечене, празне сѧ и влажне.

Акш поханка (каша) сасвимъ не раззвѣтасе.

Акш є штѣчја джигерица на предњемъ краю шира.

Акш сѧ єсеномъ птице мершаве.

Акш много оље има у єсенъ.

Акш у средъ мѣсцеца Септем: многи кише падне.

Акш овцы юшти и у доџи єсенъ юресе. Акш є лѣто сѧшно и умѣreno было.

Акш є мало хмеля, мака, трнина и шипака родило.

Твердой зими имамо се надати.

Акш є сильно жестоко лѣто было.

Акш сѧ птице єсеномъ дебеле.

Акш о С: Димитриј лѣпо чисто време имамо.

Акш се поханка (каша) је оздолъ къ верху до края раззвѣта.

Акш много хмеля, мака, трнина и шипака роди.

Акш є шишарка у средъ месцеца Септ: увенчата и збркана.

Акш сѧ штѣчја джигерице сѧ предњегъ края шпїчасте.

Рана зима може быти.

Акш мрави своя вышише у высину нежели є обичнши носе яя.

Акш лисиће сѧ дрва доџканъ у єсенъ опада.

Акш пѣтвјуће (кое зими јлазе је на съ) птице, пре С: Софије (17: Септем:) поћи на пѣтвъ.

Ш дѣготрајуће зими можемо се бојати.

Акш сѧ у Јелю мравиници је обичногъ вышиши.

Акш у месецу Октоврју много има оса.

Акш у Декемврју и Јанвар: мало снѣга и мраза има.

Акш шѣмске птице у околини сеела радије свою траже.

Акш концепъ Ноемврја тверди мразъ будде.

Акш касиши у єсенъ или зими силомъ треба овце у торъ утеривати.

Акш у Фришкеш трајућа зима попусти донде, докъ је воздућхъ юшти гости и облачанъ.

акш є съва зима, а неће да се мерзне.

акш зима попъща, а при тымъ вѣтаръ се окрене.

Много снега можемо имати.

Кадъ у єсенъ много има магле.

Кадъ жабје бале высоко надъ земломъ лете.

Кадъ мышеви высокш у житѣ праве си гнѣзда.

Кадъ се ватра зими червеніомъ види него што наравиш єсть.

Кадъ є жеравица прекш мѣре червена.

Кадъ у Пеши (Фѣрѣни) пѣцаючи гори ватра.

Кадъ снѣга частице ситне будѣши, гѣстчи падаю.

Кадъ при почеткѣ мраза пада крѣпица (цыганчиши).

Кадъ лисице зими лаю.

Ови сѣ то знаци, изъ коихъ по долголѣтномъ искуствѣ могло бы се времена течение, каш ѿ части предвидѣти и предсказати; но при томъ некъ свакіи зна, да и овы знаци фалити могъ: ѕрбо збитіе времена ѿ толикъхъ появленія и непознати противности зависи, да то на овомъ свѣтѣ ѿнованш погодити никто неможе.

И ове предложене знаке онай є истый Высокоуч: Г. Звѣздочтецъ почитаемомъ Публікѣмъ на иностранномъ языку любовь имао ѿбраодити, кои нась и у тымъ увѣріо, да каково ће време быти, нико предсказати у станю ніе. Я пакъ знаючи, да скорш самш ты еданъ понайвише у полю подъ ведриш небомъ повседневни дѣла твоя совершавашъ, и да бы теби ѿ нешѣтніме ползе было предзнати бѣдность времена: похитіо самъ ты то сообщити, да те каковыи лѣкавый и себичанъ лжепророкъ свогъ Интересса ради преваріо не бы и у будуще предсказываючи ти време. Драги мой! то є онай кои ведри и облаци, Богъ, самш за себе задржао знати: „Нѣсть, велѣ Дѣянія Апост: Ваша разумѣти времена и лѣта, яже Отецъ положи во своей власти.“

Садъ кадъ самъ ты, брате, Сербскій Земљедѣлче! ово изказано, айде ухвативши се пріятелски за рѣкѣ проѣмосе умнш, до

оногъ онамо лежећегъ зеленогъ усѣва, до они благословени и нась хлѣбомъ пытаючи нъива, онамо, гди ты почти цѣло лѣто съ твоима собраћама горки зноећисе дѣлашъ. —

— Ха овде! ево овде на овѣ ункѣ да сѣднемо, да ти при прохладителномъ овомъ сѣница заходѣ, онай важніи вопросъ рѣшимъ, кои ѿ давна да є толкованъ већ заслѣжю, вопросъ, велимъ, кои се пре иѣколико седмица, мећи нашима старешинама узъ рѣчъ возвро јо: — то есть:

Шта є болѣ; или много плане (слабе), или мало а добре ораће притяжавати земљъ?

Као што пољ крайцаре величинѣ имаючи Дѣкатъ, више вреди ѿ многш већегъ бакарногъ двагрошиника, при овимъ, што є онъ и већи и тежи ѿ малогъ златника: такш истш вредніе є и полезніе малш а добры, нежели многш а планы нъива притяжавати. Џоне а плане земљъ коя съ већимъ трошкомъ и трѣдомъ иде, мана полза быва, нежели ѿ манѣ а добре.

Не держимъ я оногъ за великогъ и имѣногъ газдѣ, кои толикѣ силнѣ землю има да ю точни воздѣлати неможе, и да бы много посѣти мogaо, у једно текъ оранѣ разбацѣ сѣме. Оваковыи газда подобанъ є ономъ домаћинѣ, кои више марве нежели ране има, и марва мѣ часъ пољ гине. Томъ сѣ подобни и они жители, кои текъ да много виногради прибаве трѣдесе не разсѣждаваючи да право многи виногради много коштаю и велики є на ныи данакъ, а второ, да много и трошка и посленника потребио, и такш немоги ји кое множине, кое трошка ради точни и у време воздѣлати, на очи гледъ мѣ се парложе и пропадаючи бѣдногъ ихъ притяжателя до крайнѣ нищете доводе. Да є истый мнимый винодѣлацъ манѣ виногради имао, сть манымъ бы ји трошкомъ воздѣлао, већи ползѣ имаючи, и мogaо бы съ цѣломъ својомъ породицомъ честни и умѣренш, Царѣ Царево и Богѹ Божије јшдаваючи, живети. Могао бы велимъ, али умѣренш живети, а не каш што су иѣкіи, коима є тридесетъ и ли четрдесетъ мотика виногради или ланаца

ораве земљ отъ Отца јстало, или съ ку-
пили, и мыслили, да они већ је истогъ при-
тяжанія могъ не радећи, Графски и Баронски
бесни по первой моди, или како што оно
новеликима варошима Нѣмци веле „нахъ деръ
ленте моде“ носећисе, и повседневни раско-
шичастећисе живити: есть да! Како и ніе!
слѣдствія съ показала да съ то мнѣнія пре-
терана и погрѣшина. Човекъ кои је земногъ
плода, ныива или виногради, живи, тай ва-
ля скромниш, умѣренш и землѣдѣлцъ сходниш,
шобити ако дрѹгогъ званія или прїхода
нема, домомъ своимъ да управља: јербо како
што је землѣдѣлје художество просто, тако
и онай кои текъ је земља ужитакъ свой из-
гледа, нѣждно је главѣ свою сниже спѣстив-
ши предъ себе да гледи, и оне Латинске и
Нѣмецке, или Богъ бы іи знао какове съ рѣ-
чи „Ноблесъ ала Гросъ“ заборавивши, про-
сташ животъ свой да проводи. Но веле гдѣ-
кои „Срамота је у данашњемъ просвѣщенномъ
свѣтѣ, подобни землѣдѣлцъ трѹдећисе скром-
иш живити“ а я бы видиши брате, и сыне
мој! рекао, да како што живити, хлѣба
ести, воде пити, воздухомъ дыхати несра-
мотимо се зато, што то и найпрости землѣ-
дѣлацъ, а и сама животина, творе, тако
нетреба да се и оногъ начина живљенія сра-
мотимо и удаљавамо, по коимъ добрий и
прилѣжни човекъ землѣдѣлацъ вѣкъ свой
проводи. Тако, запамти, брате мој! да си-
ла више добиј онай газда, кои манѣ ныива и-
маюши, добриши и у време воздѣлава: кои
се не трѹди све текъ зато, да землю свою у-
множи, но да јо поправи: не да много сѣе и
опре, но да на маньимъ више жиље. Ваља раз-
сѫдити да у великој земли и у многима вино-
градима, велики лежи капиталъ, кога приби-
тацъ (Интересъ) извадити треба. Многу зем-
лю у добромъ јубдержати етаню, нѣждно је
имати много гноја, а за ово придобити, по-
требна је многа марва, а вредности многе
марве прибитакъ опетъ ваља изъ земље из-
вадити, јербо рѣдка је то срећа, да марва и
раанѣ и прибитакъ вредности свое донесе.
Нека је, међемъ на примѣръ, дрѹгогъ газде
земля и маня, аљ маны у нысї и капиталъ
лежи, манѣ потребе марве, манѣ слѣжи.

тела, манѣ трошка, и таки поредъ сред-
стеногъ гноеня, не да мѣ се парложи, но
је годъ до годъ поправља се земля, и двогуби
мѣ добитакъ у кесѣ доноси: прво, што
сваке године на у земли и марви лежећи мѣ
капиталъ, и на обработавање издати тро-
шакъ, богатый прибитокъ доноси; второ
пакъ, и јежегодна земља мѣ вредность нара-
щава безъ да новъ къ тому капиталъ дава-
ти мора. Болѣ је дакле, видишъ, манѣ, то-
лику земља имати, да је по сили твојој баръ
трипѣтъ преко године преорати можешъ. Чво
си може быти гласъ оногъ богатогъ града
Рима? У Риму је био законъ то, да и найве-
ћији Господар је седамъ ланаца земље више
притежавати несме, и опетъ тако съ богати
были, да имъ се тѣћь свѣтъ чудити морао.
Шта је тому био узрокъ? Јербо съ јо добро
воздѣлавали. Кодъ настъ пакъ ни газдомъ се
не зове, кои цѣлѣ сессіје, или 40 и 50 ла-
наца земље не притежава, и опетъ смо съ-
ромаси, шта је тому узрокъ?

Отъ Славне, Школскогъ Фонда управљающе Де-
путације, съ благодарносѹ дае се на знанѣ: да су
слѣдующа ГГ. на умноженіе нашегъ Школскогъ Фон-
да, изъ особите свое ревности, добровольно даровали:
т. є. Петровоселскій Учитель Симунилъ Крестичъ
сваке године 5 фор.; — Чанадскій Учитель Симонъ
Андронъ наеданпуть за свагда 30 фор.; — Учитель
изъ Торне Василій Симоновичъ 5 фор.; — и
Стефанъ Фехиръ Учитель Гурахонцкій 2 фор. и
30 кр. Б. В.*)

ВѢСТИ.

(Пешта). — У Пешти и Будиму тако честа у-
бийства, крајеши отиманія бываю, да чисто не бы ни
требало овакове случајеве међу новости стављати. — Да
прећутимо манѣ овакове догађаје, и само оне, кои су
ужаснији да наведемо. — Тако послѣдни дана прошасте

*) И мы отъ наше стране благодарећи гореизложен-
нымъ Приложницама позываемо и сву нашу п. т. Г.
и Г., као што смо увѣрени, да у свима право серд-
це Народолюбія куца, да бы ово наше најважнѣје
Народно Заведеніе, кое је само на пользу и изобра-
женіе наше Отрасли опредѣлено, по добровольномъ
произволенію своме подпомагали.

1843. године прође Будимскій јданъ Гражданинъ даномъ поредъ леденице, кој съ восточне стране твердинѣ Будимске лежи; и те како се уплаши, кадъ га јданъ не давно у варошкай тавници затворенъ бывшій злодѣй, са оштырмъ у руцы ножемъ изненада нападне, и новце занште, кое и отме: за коимъ злодѣемъ таки се учини потера, и съ найвећимъ претњама ухвате га и опетъ у тавницу баце. — У четвртакъ 4. Јануаріа по рим. доју къ једной Дунђерки (Ціммерманки), кој є пославши по кћери Мужу своме у дѣлници послуюћемъ ручакъ, сама кодъ куће остала, у пол-поздне бездѣлници, и за неколико форинтий убијо је. — Једне ноћи у Будиму само у воденой вароши (Wasserstadt) покушавана су отъ злочинаца петъ нападенія, и скоро сва петъ су имъ добро за рукомъ искала. Шта више, неки су се отъ пустайл усуђивали и зидове кућевне прокопавати. — Пакъ и у самомъ граду, где свакій мысли сбогъ тога, што много у њему царске войске има, да је сигуранъ, две су краје пробане.

У песковитымъ гудурата поредъ Палатинове башче кодъ подножія брега Герзелеза нашла се цѣла пустаниска фамиліа. Ове Глава и Предводитель, како што самъ потврђдава, есть јданъ Благородникъ (Немешъ), родомъ изъ Веспримске Вармеђе. Ова је пустаниска банда овуда около Будима по Швабскомъ брегу, по путовы, ињивама и по винограды на народъ и воћу и даню нападала и отъ њега разне ствари отимала и робила, као и крала; но на срећу је јој се у трагъ, и тако сву купно са великомъ частію украдены стварій, у подземной ињиной стап Полиція нађе, ухвати и дотера у варошку кућу. Јошть се поговара, да су не давно на край Будима и једну женску персону убијену нашли. —

У Пешти, хвала Богу, за садъ овако честа нападенія и краје не бываю; но ипакъ неоскудѣва баштъ ни она у овакимъ безчиніјама.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

(Парлермо). Бргъ Ђетна тако яко баца изъ се-
бе ватру, да рѣка Лава, кој се са њеногъ верха сли-
ва, и кој є 14 Таліански миља дугачка, а једну миљу
широка, чисто у самой ватри видисе тѣћи. Съ почетка
было є движение тако яко, да за 24 сата пуны 10 миља
протече; но кадъ се мало олади, онда паравно споріј
постане; па кадъ јошть и долове и друге гудуре испу-

Скоротеча излази у седмицы 2 путъ, Четверкомъ и Недельомъ; цена му је како за овдаши ћако и за стране Предчисленике за поль године 4 фор. у сребру. Предчислитисе може на свакой ц. кр. Пошти, и у Пешти кодъ Издавателя, у Ведемской улицы (Vastei Gaffe Nro. 349.)

Издаватель Димитрій Јовановићъ. —

У ПЕШТИ словами Баймоловымъ.

ни, то се онда и по равнициама проліе, гдј тако попа-
ко гмизти почне, да једва за јданъ сать 30 стопа у-
чани. Иста ова рѣка већ є прелила и путь између
Адорно и Бронте, и садъ разливасе по посљаномъ и
воздѣланомъ полю; и све више шкоде на овомъ при-
чинява. У почетку упутисе Лава рѣка къ западной стра-
ни мѣсту Бронте, збогъ чега и сви житељи оставше
своје стае и домове широмъ побѣгну; но најданпуть
сверне она па другу страну, и почне тужнимъ жите-
љима грозити. Ово се страшно позорище чисто немо-
же описати; и занста тко рѣку Лава нје видio, како
теке и шкоди, тай неможе о нѣномъ грозномъ опусто-
шенију праву мысль имати Непогода времена верло је
ружна. Киша плюшти као изъ кабла. Громови све је-
данъ за другимъ грувају, и земља се непрестано тре-
се: но зато ипакъ житељи, и они који су заостали у
својимъ мѣстама и домовима, а и они који су се изъ
свој дома удалили, засадъ у колибицама съ лишћемъ
надкривенимъ обитавају: а страни гомилама са сви
страна скупљају; да се доволно заръ начуде высо-
комъ овому брегу и дивнай рѣки Лава, која съ њеногъ
верха змioшарно доле котрља.

НА ЗНАЧЕНИЕ.

(Єдна Титула). — Карль Нарсінгскій у восточ-
ной Индіи овако је называо себе: „Краљ Краљевъ
и мужъ хиладу жена.“

(Юношеска ватра). — Не давно падну у Фран-
цузской два противлюбезника изъ ревности у свађу, да
се найпосле сбогъ тога зачну тако бити, да јданъ
остане на месту мертвъ. Овай несрѣћникъ имао є 80,
његовъ противоборецъ 70, а Дама, сбогъ кое су се
свадили опетъ 60 година.

(Особито смѣшана дружина). Дружество,
које путује Краљ Мономотапсогъ прати, состојисе
окромъ једне чете војника јошть и изъ 400 вооружаны
жена, и 200 угризаюи (bÿßende) паса. — Чудитисе
треба!

(Руссія). По гласу Рускогъ Алманака „Мѣсяцо-
слова за год. 1843.“ бројла је Руссіја 56,260,000 жите-
ља. — Године 1840 родило се у Руссії 2,904,139 и умер-
ло је 1,904,065 људи, дакле се число житеља са
1,301,139 особа умножило.